

SOCIĀLI ATBILDĪGA UZŅĒMĒJDARBĪBA

Kas ir sociāli atbildīga uzņēmējdarbība?

Jēdziens par sociāli atbildīgu uzņēmējdarbību veidojies kontekstā ar paradigmu par ilgtspējīgu attīstību, kas ir tāda attīstība, kas nodrošina šodienas vajadzību apmierināšanu, neradot draudus nākamās paaudzes vajadzību apmierināšanai.

Ilgtspējīgu attīstību raksturo trīs savstarpēji saistītas dimensijas: vides, ekonomiskā un sociālā. Balstoties uz ilgtspējīgas attīstības principu, attīstībai jānotiek, saudzīgi rīkojoties ar planētas resursiem un rūpējoties par to, lai uz Zemes tiktu saglabāta bioloģiskā daudzveidība.

http://lv.wikipedia.org/wiki/Ilgtspējīga_attīstība

Kāda ir (patiesā) uzņēmējdarbības ietekme?

Tieši apziņa par to, kāda un cik liela ir uzņēmējdarbības ietekme uz sabiedrību un apkārtējo vidi kopumā, ir pamats sociāli atbildīgas uzņēmējdarbības jēdziena attīstībai.

Piesārņotas upes, nodeguši meži, degradētas teritorijas, ķīmiskā piesārņojuma katastrofas – šādas nereti ir nepietiekami atbildīgas uzņēmējdarbības sekas. Par tām jāmaksā visai sabiedrībai kopumā, un katrs no mums ir zaudētājs šādas uzņēmējdarbības rezultātā.

Izpratne par to, kāda ir patiesā uzņēmējdarbības ietekme uz sabiedrību, likusi veicināt sociāli atbildīgas uzņēmējdarbības izplatīšanos pasaulē.

Pa piegādes ķēdes ceļu

Globalizācijas laikmetā, kad ekonomikā ražošanas procesi kļūst aizvien starptautiskāki, un savstarpēji saistītāki, būtiska nozīme ir tam, cik lielā mērā uzņēmums seko labas pārvaldības praksei visa uzņēmuma piegādes ķēdes garumā. Uzņēmums, kas vadības līmenī sludina atbildības vērtības, taču ražošanas procesā izmanto sastāvdaļas, kas ražotas, pārkāpjot cilvēktiesības un degradējot vidi, faktiski rada negatīvu ietekmi. Nereti šāda prakse no uzņēmumu puses tiek pamatota ar to, ka attiecīgo valstu likumdošana, kur notiek šādi pārkāpumi, neprasa pārmaiņas. Un tomēr tieši uzņēmumu sociālā atbildība ir veicināt atbildīgu biznesa praksi, nevis tādu, kuru pieļauj attiecīgu valstu valdības.

Arī attīstības sadarbības politikas veidotāji ir atzinuši privātā sektora lomu attīstībā, un aizvien lielāka vērība tiek pievērsta tieši uzņēmējdarbības vides attīstībai visā pasaulē, lai nodrošinātu, ka ražošanas piegādes ķēdes posmi neveicinātu bezatbildīgas biznesa prakses pastāvēšanu.

ANO versus Google

Aplūkojot tādas globāla mēroga projektus, kā “Google street view”, nākas secināt, ka pasaule mainās. Agrāk tik grandiozu projektu varējām iedomāties tikai kā starpvalstu sadarbības rezultātu, kuru varētu iniciēt Apvienoto Nāciju organizācija, taču **šobrīd tieši uzņēmumi aizvien vairāk risina globālus jautājumus.**

Tādu starptautisku problēmu, kā klimata pārmaiņas, slimību izplatība, nabadzība, risināšanu nevaram iedomāties bez spēcīgām nevalstiskām organizācijām un ietekmīgiem uzņēmumiem.

Sociāli atbildīgu uzņēmējdarbību veicina

Apvienoto Nāciju Organizācija (ANO)

1999.gads, kad norisinājās Pasaules Ekonomikas forums Davosā, bija aizsākums daudzām starptautiskām korporatīvās atbildības iniciatīvām. Tika izveidots ANO Globālais līgums (*Global Compact*), kas aicināja uzņēmumus parakstīt un brīvprātīgi ieviest atbildīgas un ilgtspējīgas uzņēmējdarbības standartus. ANO iniciatīvas mērķis bija veicināt ilgtspējīgas uzņēmējdarbības attīstību, lai palīdzētu sasniegt Tūkstošgades Attīstības mērķus, kas skar gan vides, gan sociālos jautājumus, un kuru sasniegšanā iesaistījušās visas attīstītās pasaules valstis, lai mazinātu pasaulē nabadzību, noziedzību un lai veicinātu cilvēktiesību ievērošanu, kā arī mazinātu cilvēku radīto negatīvo ietekmi uz apkārtējo vidi.

Vairāk informācijas: <http://www.unglobalcompact.org/>

Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD)

Sadarbībā ar četrdesmit četru valstu valdībām, OECD izstrādājis Vadlīnijas starptautiskiem uzņēmumiem par brīvprātības principu un standartu ievērošanu atbildīga biznesa vadībā. Vadlīnijas attiecas uz jautājumiem, kas uzņēmumiem ir svarīgi, veidojot starptautiskās piegādes ķēdes, ievērojot cilvēktiesības, cīnoties ar korupciju u.c.

Vairāk informācijas:

<http://www.oecd.org/investment/investmentpolicy/48004323.pdf>

Starptautiskās Darba organizācija (ILO)

Kopš 2002.gada, kad Starptautiskā Darba organizācija pievienojās ANO Globālajam līgumam, tā pastāvīgi attīstījusi sociāli atbildīgas uzņēmējdarbības programmas, 2006.gadā pieņemot Starptautiskās uzņēmējdarbības deklarāciju, kas veicina starptautisku uzņēmumu zināšanas atbildīgu darba standartu ieviešanā.

Vairāk informācijas: <http://www.ilo.org>

Eiropas Savienība (ES)

Reģionālā līmenī arī ES aizvien vairāk uzmanības pievērš atbildīgai uzņēmējdarbībai, 2011.gadā pieņemot atjaunotu ES stratēģiju attiecībā uz korporatīvo sociālo atbildību. Eiropas Komisija iepriekš korporatīvo sociālo atbildību (KSA) definēja kā “konceptiju, ka uzņēmumi brīvprātīgi integrē sociālos un vides aspektus savā uzņēmējdarbībā un attiecībās ar ieinteresētajām personām.”

Korporatīvā sociālā atbildība attiecas uz uzņēmumu tādu rīcību, kas pārsniedz to juridiskās saistības pret sabiedrību un vidi.

Vairāk informācijas:

[http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0681:FIN:LV:PDF)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0681:FIN:LV:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0681:FIN:LV:PDF)

KO ES VARU DARĪT, LAI ATBALSTĪTU SOCIĀLI ATBILDĪGU UZŅĒMĒJDARBĪBU?

Kā patērētāja/s, iegādājoties preces, vai pērkot pakalpojumus, svarīgi ir pievērst uzmanību tam, cik lielā mērā uzņēmums ir rūpējies par vides resursu saglabāšanu, darbinieku labsajūtu, un atbildīgiem iepirkumiem piegādes ķēdes posmos. Diemžēl informācija, kas detalizēti norādītu uz uzņēmuma praksi, atklāj tikai daži uzņēmumi, taču tā ir pašu patērētāju atbildība pieprasīt, lai uzņēmumi aizvien sīkāk informē par to, kādu patieso ietekmi uz dabu un sabiedrību tie rada.

Uzņēmumam, lai tas varētu kļūt atbildīgāks, pirmkārt, ir jāspēj izprast sava patiesā ietekme uz vidi un sabiedrību. Tieši ietekmes mērīšana, un procesu optimizēšana ir veids, kā uzņēmums praktiski var veikt uzlabojumus, kas ir gan stratēģiski izdevīgi pašam uzņēmumam, gan sabiedrībai kopumā. Nozīmīgi sociālās atbildības aspektā ir arī tas, ka uzņēmums ne tikai ievēro likumdošanu, bet veic brīvprātīgas darbības, lai uzlabotu atbildīgas uzņēmējdarbības praksi nozarē. Tas ietver arī piegādes ķēdes kontroli, lai arī apakšuzņēmumi ievēro labas prakses principus. Šādas papildus zināšanas par ražošanas procesiem var palīdzēt uzņēmumam, mazinot riskus un veidojot savstarpēju dialogu ar sabiedrību.

Labi piemēri tam, kā uzņēmumi var informēt sabiedrību par ražošanas procesiem un produkcijas ietekmi uz vidi un sabiedrību redzami šeit:

<http://www.patagonia.com>

<http://www.max.se/>

Vairāk informāciju meklē šeit:

<http://www.sseriga.edu/en/research/centre-for-sustainable-business/>

www.ilgtspejasindekss.lv

<http://www.csreurope.org>

